

Týždeň od 4. do 10. mája

POCHOPENIE OBETE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Iz 1,2–15; Heb 10,3–10; 2Moj 12,1–11, 1Kor 5,7; Ag 2,7–9; Iz 6,1–5; Zj 4,7–11

ÚVODNÝ TEXT

⁹A spievali novú pieseň: „Hoden si vziať knihu a otvoriť jej pečate, lebo si bol zabitý a svojou krvou si Bohu vykúpil ľudí z každého kmeňa, jazyka, ľudu i národa, ¹⁰urobil si ich kráľovstvom a kňazmi nášmu Bohu, oni budú kráľovať na zemi. (Zj 5,9.10)

Keď Ježiš prišiel za Jánom Krstiteľom, ten o ňom povedal: „Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta.“ (Ján 1,29) Bol to neklamný odkaz na myšlienku obetovania zvierat, ktoré poukazovali na Kristovu zástupnú smrť v prospech celého ľudstva.

V Biblii sa téme obetovania zvierat nedá vyhnúť. Na stránkach Písma je všadeprítomná a zohráva ústrednú úlohu aj vo veľkej scéne v knihe Zjavenie, kde sa Ján vo videní ocitá v Božej trónnej sále (Zjavenie 4 a 5). Skutočnosť, že Ježiš sa objavuje v tejto kľúčovej scéne a vyzerá ako zabitý Baránok (Zj 5,6), je dôležitým kľúčom k pochopeniu celej uvedenej časti (Zjavenie 4 a 5).

Tento týždeň sa pozrieme na vybrané témy obetovania, ktoré nám pomáhajú v chápaní Ježiša ako zabitého Baránka, hlavného predstaviteľa scény v trónnej sále. Ježiš je v tejto scéne jediný, kto je „hoden“. Jeho jedinečná spôsobilosť veľa hovorí o tom, čo Hospodin predstavil ľuďom prostredníctvom obetného systému. Ukazuje na Ježiša ako na Boha nekonečnej lásky, ktorý priniesol najvyššiu obeť. Nad Jeho činom budeme my aj ostatné inteligentné bytosti vo vesmíre žasnúť po celú večnosť.

OSNOVA LEKCIE

V centre posolstva prorockej knihy Zjavenie sa opakovane spomína symbolická postava obetovaného „Baránka“. Pri štúdiu tejto lekcie sa preto podrobnejšie pozrieme na biblické pozadie obrazov obeť, najmä obeť baránka, a na ich význam a posolstvo pre nás.

- Iz 56,10–13; 1Moj 4,4: Prinášanie obetí – dva rôzne prístupy (nedeľa)
- Heb 10,1–10: Zvieracie obeť ako predobraz Kristovej obeť (pondelok)
- 2Moj 12:5.6; Iz 53,6–8: Veľkonočný baránok ako predobraz Krista (utorok)
- Ag 2,7–9: Pravý Baránok vstupuje do chrámu (streda)
- Zj 4,7–11: Pravý Baránok ako naša jediná nádej (štvrtok)

MÁRNE OBETE?

¹⁰Kniežatá Sodomy, počujte Hospodinovo slovo, ľud Gomory, čuj poučenie nášho Boha. ¹¹„Načo mi je množstvo vašich obiet?“ povie Hospodin. „Som nasýtený spaľovanými obetami baranov, tukom vykúreného dobytky; nemám v oblube krv býčkov, baránkov a capov. ¹²Keď prichádzate pred moju tvár, kto vás o to žiada, aby ste šliapali moje nádvorie? ¹³Neprinášajte už bezcennú obeť, odporné je mi kadidlo, novmesiac, sobota a zvolané zhromaždenia. Nemôžem vystáť zlo so slávnostnými zhromaždeniami! (Iz 56,10–13)

Ábel obetoval prvorodené zo svojho stáda s tukom. Hospodin priaznivo zhlíadal na Ábela a na jeho obeť. (1Moj 4,4)

Ak vedľa seba postavíme dve zdanlivo protichodné myšlienky, nezriedka to býva veľmi poučné. O povahe obetí sa môžeme z Písma veľa naučiť na základe toho, ako Boh *odmietol* obeť prinášané Jeho ľuďom.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Porovnaj texty Iz 1,2–15 s Iz 56,6.7 a Ž 51,19. Čo dôležité sa tu dozvedáme o obetovaní?

Toto tragické obdobie dejín Izraela nebolo prvým prípadom, keď Boh odmietol prijať prinesené obeť. Niečo podobné sa stalo už na úplnom začiatku dejín spásy, keď Ábelovu obeť Boh prijal, zatiaľ čo Kainovu nie. Táto raná epizóda nám dáva ďalšiu príležitosť nájsť rozdiel medzi obetami, ktoré Boh prijíma a ktoré odmieta (pozri 1Moj 4,3–7 a Heb 11,4).

V čase pôsobenia proroka Izaiáša sa Izrael nachádzal vo veľmi neutešenom duchovnom stave. Ľudia si formálne „odškrtávali“ svoje náboženské povinnosti, aby naplnili minimálne náboženské požiadavky a zároveň si mohli žiť tak, ako sa im páčilo. Obete, ktoré prinášali, vychádzali z ich sebeckej predstavy o tom, čo im zabezpečí pokoj a prosperitu. V konečnom dôsledku teda išlo len o prázdne rituály. Podobne ako v Kainovom prípade, ani im nezáležalo na tom, či sa Bohu úprimne odovzdali a či sa podriadili Jeho vláde.

Je to ten istý duch, ktorý pôsobí aj vo všetkých kráľovstvách tohto sveta. Je to duch sebestačnosti a sebeckosti. Kain chcel žiť podľa vlastných predstáv a prinášanie obetí bolo pre neho len vyprázdnenou náboženskou povinnosťou, ktorú si navyše prispôbil podľa seba. Môžeme si celkom živo predstaviť, že Boha považoval za záťaž, prekážku, ktorá mu bránila vydať sa po vlastnej ceste. Ábel však priniesol obeť, akú Boh požadoval. Táto obeť pripomínala zaslúbenie, ktoré dal Boh ľuďom o príchode Mesiáša (1Moj 3,15). Obetoval baránka, ktorý ukazoval na Kristov spásny čin na Golgote.

„Ábel sa považoval za hriešnika. Chápal, že medzi ním a Bohom stojí hriech a že odplatou zaň je smrť. Priniesol zabitú obeť, čím uznal požiadavky zákona, ktorý bol prestúpený. Preliatím krvi vzhliadal ku Kristovi, ktorý zomrie na Kríži. Pretože dôveroval v zmierujúcu obeť, ktorá bude vykonaná, dostal svedectvo, že je spravodlivý a jeho obeť je prijatá.“ (PP 72; NÚD 29)

- **Prečo je dôležité, aby naše konanie nebolo len prázdny obradom? Ako sa môžeme naučiť úplne spoliehať na Ježišovu obeť za nás ako na tú jedinou nádej, ktorá má moc priniesť nám záchranu?**

APLIKÁCIA

KRV BÝKOV A KÔZ

⁴Je predsa nemožné, aby krv býkov a capov odstraňovala hriechy. ⁵A preto keď Kristus prichádza na svet, hovorí: Obety ani dary si neželáš, ale dal si mi telo. ⁶Spalované obety ani obety za hriech sa ti nepáčili. ⁷Vtedy som povedal: Hľa, prichádzam, vo zvitku knihy je o mne napísané, aby som plnil tvoju vôľu, Bože. ⁸Najprv hovorí: Obety ani dary, ani spalované obety, ani obety za hriech si nechcel, ani sa ti nepáčili – a tie sa predsa prinášajú podľa Zákona. ⁹Vtedy povedal: Hľa, prichádzam, aby som plnil tvoju vôľu. Ruší prvé, aby ustanovil druhé. ¹⁰V tejto vôli sme raz navždy posvätení obetou tela Ježiša Krista. (Heb 10,4–10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Mnohí kritici odmietajú prinášanie obetí s tvrdením, že ide o krutý, nemilosrdný a vo svojej podstate nespravodlivý koncept. Presne o to však ide! Kristova smrť bola krutá, nemilosrdná a nespravodlivá – veď predsa nevinný umieral za vinných hriešnikov. Presne to však bolo nevyhnutné na vyriešenie problému hriechu. A práve na Kristovu smrť poukazovali všetky tie obete, ktoré z ľudského pohľadu môžeme vnímať ako kruté, nemilosrdné a nespravodlivé.

Prečítaj si text Heb 10,1–10. Čo sa z týchto veršov dozvedáme o obetiach, ktoré prinášal Boží ľud v Starej zmluve? Ak hriešnici v skutočnosti nemohli byť spasení prostredníctvom týchto obetí, prečo ich vlastne prinášali?

Baránky a iné obetné zvieratá boli iba symbolmi, ktoré ukazovali do budúcnosti, na zmierujúcu obeť Baránka Božieho. Išlo o skutky viery, ktoré dali hriešnikom hmatateľný spôsob, ako vyjadriť vieru v dielo prichádzajúceho Mesiáša. Takýto druh predobrazných symbolov nazývame aj *typ*, ktorý je naplnený prostredníctvom *antitypu*, teda príchodom alebo uskutočnením toho, na čo *typ* poukazoval. Niektorí dokonca opísali obeť ako „mini proroctvá“ o Ježišovej smrti na kríži.

Obrady spojené s prinášaním obetí by sme mohli pripodobniť platbe za cestu. Keď si kúpime lístok na vlak alebo letenku, nedostaneme hneď cestu, za ktorú sme zaplatili. Namiesto toho dostaneme lístok alebo letenku, ktoré sú vlastne akýmsi symbolom alebo prísľubom budúcej cesty. Na tom vytlačenej kúsku papiera môžeme sedieť, koľko chceme, nedopraví nás nikam. Po nastúpení do vlaku alebo lietadla však napokon dostaneme to, za čo sme zaplatili. Papierový lístok či letenka sa v tej chvíli stávajú zbytočnosťou.

Tak to bolo aj s obetnými zvieratami. Zohrali dôležitú úlohu, no akonáhle bola prinesená skutočná obeť, stratili zmysel. Táto skutočnosť sa prejavila aj tým, že pri Ježišovej smrti sa roztrhla opona oddelujúca svätyňou od svätyne svätých v pozemskej svätyni. „Chránová opona sa roztrhla na dvoje odhora až nadol.“ (Mar 15,38) Celý obetný systém a chrám – to všetko poukazovalo na Ježišovu smrť na kríži. Keď Ježiš na kríži naplnil svoje zaslúbenie a keď potom svojím zmŕtvychvstaním porazil smrť, predobrazy sa stali nepotrebnými.

APLIKÁCIA

- Aký zlý musí byť hriech, že ho mohla poraziť len smrť Ježiša, vteleného Slova (pozri Ján 1,1–3.14)? Ako by mala táto skutočnosť formovať náš postoj k hriechu?

VEĽKONOČNÝ BARÁNOK

⁵Baránok musí byť bez chyby, ročný samček. Môžete ho vybrať z jahniat alebo z kozliat. ⁶Budete ho opatrovať do štrnásteho dňa tohto mesiaca a pred večerom ho celé zhromaždenie izraelskej pospolitosti zareže. (2Moj 12,5,6)

⁶Všetci sme blúdili ako ovce, každý išiel svojou cestou, ale Hospodín na neho uvalil neprávosti nás všetkých. ⁷Bol trápený a on sa nechal ponížiť, neotvoril ústa, ako baránok vedený na zabitie; neotvoril ústa ako ovca, ktorá onemie pred strihačom. ⁸Zo zovretia a súdu bol vzatý. Kto uvažuje o jeho pokolení? Ved' bol vyťatý z krajiny živých, pre nepravosť svojho ľudu bol ranený. (Iz 53,6–8)

Kniha Zjavenie hovorí o Ježišovi ako o „Baránkovi“ takmer tridsaťkrát. Od prvých dní plánu vykúpenia Boží ľud používal baránky ako symbol prichádzajúceho Mesiáša. Ábel obetoval „prvorodené zo svojho stáda“ (1Moj 4,4) a predtým, ako Izraeliti vyšli z Egypta do zaslúbenej krajiny, dostali pokyn, aby vykúpili každého prvorodeného človeka alebo zviera jednoročným baránkom (2Moj 12,5).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si texty 2Moj 12,1–11; Iz 53,6–8; 1Kor 5,7 a Zj 5,6. Čo nás tieto verše učia o Ježišovi ako o veľkonočnej obeti? Čo to znamená pre každého z nás?

Desiatky rokov po smrti, vzkriesení a nanebovstúpení Krista uvažoval vo svojom liste apoštol Peter o tom, čo sa vlastne vtedy udialo: „Ved' viete, že zo svojho márneho spôsobu života, zdedeného po otcoch, boli ste vykúpení nie pominuteľnými vecami, striebrom alebo zlatom, ale drahou krvou Krista. On ako bezchybný a nepoškvrnený baránok bol na to síce vopred vyhliadnutý ešte pred stvorením sveta, ale zjavený v posledných časoch kvôli vám.“ (1Pet 1,18–20)

Ježiš prežil na zemi život, ktorý naplno dosvedčil Božiu svätosť. My ostatní sme zhrešili a našimi hriešnymi životmi doslova *klameme* o povahe nášho Stvoriteľa.

Ježiš sa však stal *posledným Adamom* (1Kor 15,45). Tam, kde sme my zlyhali, On prežil dokonalý život. Vo svojej ľudskosti bol všetkým, čím ľudské pokolenie malo byť. Dokonale odzrkadlil Božiu slávu. Filipovi povedal: „Kto videl mňa, videl aj Otca.“ (Ján 14,9)

Ježiš bol medzitým na sviatok Paschy ukrižovaný, čím sa ukázalo, že práve On je predpovedaným Baránkom (antitypom). Ježiš pred veľkňazom dosvedčil, že o svojom učení „hovoril verejne“ (Ján 18,19.20). Táto zmienka je veľmi dôležitá. V súvislosti s veľkonočným baránkom deti Izraela dostali pokyn, aby si vybrali baránka na Veľkú noc a počas dní pred obetovaním ho opatrovali, „majúc naň pozor“ (Roh.), vo význame *mali ho pred očami* (2Moj 12,5,6). Keď sa veľkňaz pýtal Ježiša na Jeho učenie, Ježiš poukázal na skutočnosť, že On sám „hovoril verejne“ v chráme, aby si každý mohol zväžiť Jeho slová. Jeho život, Jeho skutky aj Jeho učenie – to všetko odhalilo, kým skutočne je. On je Baránok bez poškvrny, najmocnejšie vyjadrenie Božej spravodlivosti a slávy.

- Ako môžeme lepšie odzrkadľovať dokonalý charakter Ježiša vo svojom živote?

APLIKÁCIA

JEŽIŠ V CHRÁME

7Keď zatrasiem i všetkými národmi, prídu skvosty všetkých národov a naplním tento dom slávou, hovorí Hospodin zástupov. ⁸Moje je striebro, moje je zlato, znie výrok Hospodina zástupov. Prísľub Božieho požehnania ⁹Budúca sláva tohto domu bude väčšia ako predchádzajúca, hovorí Hospodin zástupov, a na tomto mieste budem udeľovať pokoj, znie výrok Hospodina zástupov. (Ag 2,7–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V celom príbehu o spáse sa nachádza napätie. Boh chce obnoviť spoločenstvo, ktoré sme s Ním kedysi mali, a túži sa k nám priblížiť. Ale ak by Boh priviedol hriešnikov do svojej prítomnosti, zničilo by ich to. Dávid spieva: „Ty predsa nie si božstvo, čo sa v bezbožnosti kochá, u teba nešlachetný nemá miesta.“ (Ž 5,5) Dávid zároveň zdôrazňuje: „Ja však z tvojej veľkej milosti smiem vojsť do tvojho domu, s bážňou pred tebou sa budem klaňať v tvojom svätom chráme.“ (Ž 5,8)

Keď sa staval druhý chrám, prorok Aggeus priniesol úžasné zaslúbenie: nový chrám bude slávnejší ako ten predchádzajúci. Čo je hlavnou myšlienkou proroctva predstaveného v úvodnom texte (Ag 2,7–9)?

Keď Šalamún zasvätil prvý chrám, „Hospodinova sláva“, ktorá sprevádzala deti Izraela na ceste do Kanaánu – naplnila chrám vo forme „oblaku“, a tak kňazi nemohli dokončiť svoje dielo služby (1Král' 8,10.11). Keď bol zasvätený druhý chrám, archa zmluvy, ktorá predstavovala Boží trón, chýbala, pretože ju Jeremiáš ukryl. Doslovná Božia prítomnosť tentoraz chrám nenaplnila. Pre celé zhromaždenie to bola bolestná skúsenosť. Ako by sa teda mohlo naplniť Hospodinovo zaslúbenie, ktoré sprostredkoval Aggeus?

Práve v druhom chráme sa Ježiš, vtelenie Boha, zjavil v osobe – v tele a krvi. Sám Boh vystúpil spoza opony, aby sa stal jedným z nás a pripojil sa k nám v tomto padlom a hriechom poznačenom svete. Boží Syn sa stal Synom človeka. My sme preto mohli vidieť Jeho tvár, počuť Jeho hlas a byť svedkami napríklad toho, ako sa dotkol nečistého malomocného a uzdravil ho (Mat 8,3). Namiesto toho, aby nás Boh priviedol bližšie k sebe, On zostúpil k nám, a tým sme sa my dostali bližšie k Nemu. Prišiel k nám osobne. Niet divu, že Biblia hovorí o Ježišovi: „Hľa, panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel, čo v preklade znamená: *Boh s nami*.“ (Mat 1,23) Zamyslime sa nad tým, čo to znamená: Stvoriteľ vesmíru zostúpil k nám („zmaril sa“, ponížil sa; pozri Fil 2,7.8), aby medzi nami nielen žil, ale aby za nás aj zomrel.

APLIKÁCIA ■ **Kríž je nesporne najväčším prejavom Božej lásky. Akými ďalšími spôsobmi môžeme vidieť a zažiť realitu Božej lásky?**

LEBO TY SI STVORIL VŠETKY VECI!

⁷Prvá bytosť bola podobná levovi, druhá bytosť bola podobná býkovi, tretia bytosť mala akoby ľudskú tvár a štvrtá bytosť bola podobná letiacemu orlovi. ⁸Každá z týchto štyroch bytostí mala po šesť krídel; dookola i zvnútra boli plné očí a bez prestania, dňom i nocou volali: „Svätý, svätý, svätý Pán, Boh, Všemohúci, ktorý bol, ktorý je a ktorý príde.“ ⁹A vždy, keď tie bytosti vzdajú slávu, česť a vdaku tomu, čo sedí na tróne a žije na veky vekov, ¹⁰tých dvadsaťštyri starších padá pred tým, čo sedí na tróne a klaňajú sa tomu, čo žije na veky vekov. Svoje vence hádžu pred trón a hovoria: ¹¹„Hoden si, Pane a Bože náš, prijať slávu, česť i moc, lebo ty si stvoril všetky veci a z tvojej vôle boli a sú stvorené.“ (Zj 4,7–11)

Pri niekoľkých príležitostiach sa proroci vo videniach dostali natoľko blízko k Bohu, že im bolo dovolené vidieť Boží trón. Ezechiel ho videl nad oblohou (Ezech 1,26). Izaiáš mohol vo videní dokonca navštíviť chrám priamo v nebesiach, aby uvidel Boží trón (Iz 6,1). A v jednom z najjasnejších opisov, ktoré máme k dispozícii, sa k Božiemu trónu priblížil vo videní aj Ján (Zjavenie 4 a 5). Starozmluvné predobrazy v službe vo svätyni naznačovali, že existovala len jedna cesta, ktorou mohlo ľudstvo vstúpiť do Božej prítomnosti: Kristova krv. (Pozri napríklad 3Moj 16,2.14.)

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Iz 6,1–5 a Zj 4,7–11. Ktoré prvky týchto dvoch videní sú podobné? Venuj pozornosť poradiu udalostí: Aký predmet je uvedený ako prvý? Čo nasleduje? Akú pravdu o Bohu zdôrazňujú tieto videnia?

V každom z týchto videní trónnej sály sa ako prvé odohrá to, že nebeské bytosti vyzdvihnú Božiu svätosť. V Izaiášovom videní je scéna naozaj pôsobivá: chrám je plný dymu a „prahy dverí“ sa chvejú, keď serafi ohlasujú Božiu svätosť. V Jánovom videní cherubíni volajú rovnako: „Svätý, svätý, svätý.“ (Pozri Ezech 10,14.15, kde nachádzame živé bytosti opísané ako *cherubi*.) Prorokom tu bola ukázaná oslnivá scéna Božej slávy.

Potom môžeme sledovať reakciu prorokov na to, čo videli. Izaiáš volá, že je mužom nečistých pier (Iz 6,5) a Ján veľmi plače, pretože čelí tragickej pravde, že nemožno nájsť nikoho, kto by bol „hoden“ (Zj 5,4). Keď sa nám priamo predstaví Božia „hodenosť“ (teda Jeho svätosť a Jeho zásluhy), potom konečne začneme chápať situáciu človeka: sme úplne nehodní a potrebujeme Krista ako nášho Vykupiteľa.

Satan vzniesol proti Bohu mnoho obvinení. Tvrdil, že je svojvoľný, sebecký a krutý. Ale aj krátky okamih v Božej trónnej sále odhaluje satanove lži. Keď vidíme skutočnú podobu Krista a uvedomíme si, že On je „Baránok, ktorý bol zabitý“ (Zj 5,12), umožňuje nám to vidieť Otca takého, akým skutočne je. Aké potešujúce je uvedomiť si, že keď vidíme Ježiša, vidíme vlastne skutočnú podobu a ozajstný charakter Otca (Ján 14,9). A najväčšie zjavenie toho, aký je Otec, vidíme prostredníctvom Ježiša, ktorý za nás zomiera na kríži.

Kríž nám teda ukazuje dve dôležité skutočnosti: (1) odhaluje skutočnú Božiu lásku, ktorá sa odhodlala k takému obetavému činu, a (2) pomáha nám pochopiť našu hriešnosť a mravnú skazenosť, na ktoré je jediným riešením práve Kristova obeť.

- Ako teba osobne ovplyvňuje poznanie, že Boh, ktorý stvoril všetko, nás tak veľmi miluje, že bol ochotný poslať svojho Syna na kríž pre naše spasenie? Ako toto poznanie ovplyvňuje vnímanie tvojej vlastnej hodnoty a tvoje vzťahy k ostatným ľuďom?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Písmo jasne hovorí, že Kristus je *jediný*, kto môže zabezpečiť naše spasenie. Jeho život bol jediným ľudským životom bez hriechu, jediným príkladom života, ktorý dokonale odzrkadlil slávu Otca. On je *nepoškrvnený* Baránok Boží. On je dokonalý, a preto je našou večnou istotou. On vzal na seba našu vinu, čím uspokojil súd, ktorý je Božou odpoveďou na zlo. Keď sa Ján stal svedkom neuveriteľnej scény nebeských bytostí zhromaždených okolo Božieho trónu, bolo mu povedané, aby prestal plakať, pretože „zvítazil lev z Júdovho kmeňa“ (Zj 5,5).

Zamyslime sa nad tým, aký zlý je hriech a aké padlé je ľudské pokolenie, keď na vyriešenie problému hriechu musel zomrieť Ježiš, samotný Boh. Niet pochýb o tom, že ak by existoval iný spôsob, ako by nás Boh mohol zachrániť a neporušil by pritom princípy svojej nebeskej vlády, určite by to urobil.

„Prestúpený zákon žiadal život hriešnika. V celom vesmíre bol však len jeden, kto sa mohol ujať človeka. Keďže Boží zákon je práve taký svätý ako sám Boh, odčiniť hriech mohol len ten, kto bol a je rovný Bohu. Len Boží Syn, Kristus, mohol vyslobodiť padlého človeka zo zlorečnenstva zákona a znova ho uviesť do súladu s nebom. On vezme na seba vinu a hanbu hriechu, ktorý je Bohu taký odporný, že odlúči Otca od Syna. Na záchranu strateného ľudstva podstúpi Kristus najväčšie utrpenie.“ (PP 63; PP40)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ján vidí, ako Baránok vchádza do trónnej sály, ako keby bol „zabitý“. Zjavenie 13,8 nás informuje, že Ježiš bol „zabitý“ od založenia sveta. Čo sa môžeme naučiť o Bohu z toho, že plán spasenia bol pripravený už predtým, ako sme ho potrebovali?
2. Veľa ateistov je presvedčených, že v chladnom a ľahostajnom vesmíre sme sami. Naproti tomu Biblia hovorí nielen o Bohu, ale aj o tom, že miloval svet natolko, že *doň* zostúpil a dokonca *zaň aj zomrel*. V čom by sa naše vnímanie sveta a nášho miesta v ňom malo líšiť od postoja tých, čo v Boha neveria a ani sa o Neho nezaujímajú? Ako by mala realita kríža ovplyvňovať všetko naše konanie?
3. Prečo boli život, smrť a zmŕtvychvstanie Krista *jediným* prostriedkom, ktorým mohlo byť ľudské pokolenie zachránené? Čo nám takáto cena hovorí o skutočnom charaktere zla?